

N:o 31.

Ank. till Riksd. Kansli den 11 Mars 1884, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående eftergift af kronan tillerkänd ersättning för försummad byggnads- och odlingsskyldighet å krononybygget i Lantto N:o 12 i Sattajärvi by i Norrbottens län.

(I. A.)

Enligt hvad af förestående till Riksdagen den 30 Januari innevarande år aflåtna nådiga proposition (N:o 19) inhemtas, hade Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens län, genom utslag den 11 Augusti 1855, antagit Hans Andersson Kyrö eller Lasu till åbo å det, genom Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes utslag den 26 September 1833, till anläggning beviljade, men sedermera i ödesmål fallna krononybygget Lantto N:o 12 i Sattajärvi by af Pajala socken. Genom samma utslag hade Hans Andersson förunnats 25 frihetsår till 1880 års slut, hvaremot det skulle åligga honom, att på nybyggets bebyggande och upparbetande årligen nedlägga arbete motsvarande minst 50 sommardagsverken vid den vunna besittningsrättens förlust och dermed förenad skyldighet att ersätta hvad som vid en blifvande syn kunde finnas vara i någon mån försummadt eller eftersatt. Den 31 Augusti 1878 hade å nybygget hållits ekonomisk besigtning; och, enligt den deröfver upprättade beskrifningen, hade åbyggnaden utgjorts af en gammal och förfallen manbyggning; åker hade icke funnits. Lindar funnes till en vidd af 3 kvadratref, 60 kvadratstänger, men i dåligt skick. Ängen bestode af half lott i Liviajärvi utdikningsträsk. Värdet af berörda byggning samt kostnaden för verkstald odling och rödjning hade uppskattats till sammanlagdt 595 kronor. På yrkande af Länsmanen H. Lidström, såsom ombud för Kongl. Maj:t och

kronan, hade derefter Pajala tingslags häradsrätt genom utslag den 28 Juli 1881 förpligtat ej mindre Hans Andersson att till kronan genast afträda nybygget samt ersätta kronan hvad som i byggnad och odling blifvit efter-satt med sammanlagda värdet af 50 sommardagsverken årligen från den 11 Augusti 1855 till dess nybygget afträdde, efter hvarje års markegångspris, dock med afdrag af ofvanberörda 595 kronor, än äfven Johan Isaksson Lauri, Johan Johansson Rova, Johan Olofsson Mikko eller Lassi, Olof Olofsson Lassi och enkan Greta Olofsdotter, de fyra sistnämnde i egenskap af delegare i sterbhuset efter Olof Mickelsson Lassi, hvilken jemte bemålde Johan Isaksson Lauri den 24 Augusti 1854 gått i borgen för Hans Anderssons byggnads- och odlingsskyldigheter, att, den af dem som tillgång egde, ersätta Kongl. Maj:t och kronan hvad Hans Andersson af berörda ersättning ej förmådde gälda. Kongl. Svea Hofrätt, hvarest saken efter vad fullföljts, hade, genom dom den 12 Maj 1882, icke funnit skäl att i Häradsrättens utslag göra annan ändring, än att den kronan tillerkända ersättningen skulle utgå allenast för tiden från den 1 Januari 1856 till den 1 Januari 1878. Nu hade bemålde Hans Andersson Kyrö, Johan Isaksson Lauri, Johan Johansson Rova och Johan Olofsson Mikko jemte Fredrik Pajala, den sistnämnde såsom förmyndare för Olof Olofsson Lassis sterbhusdelegare, i en till Kongl. Maj:t ingifven skrift, med förmälan att de, i anseende till afståndet från hufvudstaden och den oregelbundna postgången, icke hunnit att i föreskrifven ordning söka ändring i Hofrättens dom, i underdånighet anhållit, att Kongl. Maj:t af gunst och nåd måtte befria sökandene från utgifvande af den dem ådömda ersättningen för vanhäfd och derigenom rädda dem från ekonomisk ruin och undergång. Till stöd härför hade sökandene hufvudsakligen anfört, att enligt Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes afvittringsutslag för Pajala socken den 31 December 1879 ifrågavarande kronony bygge vid afvittringen blifvit i brist af tjenliga egor ur jordeboken uteslutet och de egor, som vid grundläggningen blifvit derunder lagda, tilldelats andra hemman i byn, vid hvilket förhållande det syntes vara orättvist och orimligt, att åboen skulle till kronan betala ersättning för försummadt arbete, att förhållandet deremot skulle varit annorlunda, om nybygget haft sådana egor, att det kunnat ega bestånd, men odlingen deraf blifvit försummad; att borgesmännen, som icke kunnat hafva reda på, om byggnads- och odlingsskyldigheterna vid nybygget blifvit fullgjorda eller ej, icke blifvit lagsökta inom 10 år; samt att, om syn å nybygget åtminstone hvar tredje år förrättats, det för länge sedan skulle blifvit utredt, att de för nybyggets bildande insynta lägenheterna varit alldeles odugliga, hvaremot, om de befunnits dugliga, ersättning för mer än tre års brister aldrig kunnat komma i fråga. Efter nådig remiss hade Kammarkollegium öfver ansökningen infordrat underdåniga ytt-

randen af Länsmannen Lidström, hvilken vitsordat sökandenes betryckta ställning, samt Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet, som anført, att genom det af sökandene åberopade afvittringsutslaget af den 31 December 1879 kunde anses upplyst, att åborätten till nybygget i sjelfva verket då frångått Hans Andersson, vid hvilket förhållande ett väsentligt stöd för Hofrättens domslut bortfallit, samt att ifrågavarande dom vid betraktande af afvittringsutslaget icke syntes verkställbar hvad beträffade nybyggets afträdande till kronan, hvarföre Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, med afseende jemväl derå, att sökandenes framställning icke skäligen kunde antagas hvila på obillig grund, i underdånighet hemställt, att ansökningen måtte bifallas, med vilkor att den i afvittringsutslaget Hans Andersson tillerkända odlingsersättning, 20 kronor 49 öre, så vidt den fortfarande hos vederbörande innestode, skulle tillfalla kronan; och hade Kammarkollegium, med öfverlemnande af dessa yttranden, den 12 December 1882 afgifvit underdånigt utlåtande och deri tillstyrkt bifall till ansökningen med det af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande föreslagna vilkor.

Af det förut nämnda afvittringsutslaget af den 31 December 1879 framginge: att det ifrågavarande nybygget Lantto N:o 12, i anseende dertill att det innehölle så ringa egoområde, att det ej kunde bestå såsom hemman, vid afvittringen uteslutits ur jordeboken; att de under nybygget lydande egor blifvit lagda under hemmansdelen Litt. 4 gb, N:o 5 Kyrö, som egdes af nybyggets innehafvare, förr bemålde Hans Andersson Kyrö; samt att den sistnämnde, såsom egare af N:o 5 Kyrö, tillerkänts odlingsersättning af egaren till ett annat hemman, derföre att Hans Andersson genom afvittringen nödgades till denne afstå inegor utan att erhålla odladt vederlag. Med afseende å hvad sålunda i ärendet förekommit har Kongl. Maj:t, med åberopande af bifogadt protokoll öfver finansärenden för den 30 sistlidne Januari, föreslagit Riksdagen medgifva, att sökandene måtte befrias från utgifvande af ofvanberörda Kongl. Maj:t och kronan tillerkända ersättning för försummad byggnads- och odlingskyldighet å det enligt Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes ofvanåberopade utslag den 31 December 1879 vid afvittringen inom Pajala socken ur kronans jordebok afförda och med annat hemmans egor förenade krononybygget Lantto N:o 12, mot vilkor att sökanden Hans Andersson Kyrö till kronan erlade den honom vid afvittringen tillerkända odlingsersättning, 20 kronor 49 öre.

Af ofvanberörda statsrådsprotokoll öfver finansärenden har Utskottet inhemtat, att Herr Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet vid ärendets föredragning jemte tillstyrkande af ifrågavarande eftergift, såsom ett ytterligare skäl dertill anført, att det med fog kunde ifrågasättas, huruvida den i länsstyrelsens utslag af den 11 Augusti 1855 förekommande bestäm-

melse, att odlings- och byggnadsskyldigheternas eftersättande skulle, utom förlust af den vunna besittningsrätten, äfven medföra skyldighet att ersätta kronan för hvad som blifvit försummadt, varit med då gällande lagstiftning angående vilkoren för nybyggesanläggningar öfverensstämmande.

På grund af hvad sålunda förekommit, får Utskottet, efter tagen del af öfriga till ärendet hörande handlingar, hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 21 Mars 1884.

På Stats-Utskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.
